

Ludassy Mária

PETRI VOLTAIRE-T FORDÍT

A címből is látható, hogy nem tipikus élethelyzetben idézem fel Petri alakját, de hát vélem leginkább csak ilyen XVIII. századi kalandokra futja. 1973 depressziós éve volt: a „filozófusper”, Bence, Heller, Kis, Márkus és Vajda kirúgatásának ideje. S míg én – Radnóti Sándor Gondolat Kiadónál elfoglalt stratégiai pozíciójának hála – azt csinálhattam, ami a leginkább szívem szerinti munka: Hume-ot és Voltaire-t, Rousseau-t és Diderot-t kontrollszerkeszthettem-kommentálhattam, addig a kirúgottak kényszer-munkaként fordították a fentieket. Nem hiszem, hogy Petrit bárhonnán ki lehetett volna rúgni, de egy kis fehérsegélyre minden bizonnyal ő is rászorult. Ezért döntöttem úgy – B. barátunk sátáni kacajával mit sem törődve –, hogy a XVIII. századi francia morálfilozófusokból való válogatásomban a verses részeket (Voltaire-nek a természeti törvényről, illetve a lisszaboni földrengésről írt versét, valamint a MONDAIN-t és Sade-nak AZ IGAZSÁGRÓL szóló versbe szedett blaszfémiáját) Petri Gyuri fogja fordítani. Valamiért lelkesen fogadta a felkérést (pedig aki Novalist szereti, az Voltaire-ért nem nagyon lelkesedhet), én meg elkészítettem a nyersfordítást, beszereztem neki egy üveg vodkát, magamnak egy üveg vörösbor, és vártam a költőt, aki a legnagyobb meglepetésemre majdnem pontosan meg is jelent a József Attila lakótelepi otthonomban, és játszi könnyedséggel kezdte gyártani az alexandrinusokat:

*„Legyen a lény, aki önmagából ered,
És semmiből teremt világegyetemet;
Vagy legyen az örök anyag rendező elve
(Kívülről hatva át, vagy épp belemérvülve);
Legyen a lélek, e gyakorta pisla mécs;
Egy érzékünk avagy érzékentüli lét...”*

Persze A TERMÉSZETI TÖRVÉNYRŐL szóló erkölcsprédikációt hamar megunta. Nem baj, mondtam, nézzük az antipanglossi szöveget, a providenciakritikát. Ebbe is nagy lendülettel vetette bele magát, annak ellenére, hogy második üveggént csak az ihatatlan „Alma vodkára” tellett – az ötvenesek még emlékezhetnek rá.

*„Míg fel-felhallik a haldoklók végnyögése,
A lángoló romok e rémképére nézve:
»Ez az örök törvény« – még azt mondjátok-e?
S hogy ez egy jóságos Isten ítélete?
S így szóltok-e ezen holtak halmára látva:
»Ez Isten bosszuja, ez bűneiknek ára?«
Mi bűnben vétkesek vajon a kisdedek,
Kik anyjuk kebelén most törten vérzenek?
Lisszabon, amely nincs többé tán bűnösebb
Volt, mint London s Párizs, mely kéjben hempereg?
Lisszabon leomolt, Párizsban táncot ropnak...”*

Azért előbb-utóbb eljött a csömör órája, s nagyon nem akaródzott folytatni e szolid istenkáromlást sem. Olybá tűnt, bejön B. barátunk gúnyos jóslata: Petri és a munka, pláne filozófiai versek fordítása! Kínomban elkezdtem magam versifikálni – úgy, ahogy minden magyar ember tud: felező tizenkettesbe. Pszichikai szadizmusom célt ért: Petri őrvöngve írta át-vissza az eredeti versformába, bár néhány hülye rímemet meghagyta, talán mementóként. Persze mindehhez meglehetősen sok védőital kellett: kikönyörögtem apámtól a hatvanfokos házipálinkáját, ami Kistarcsa és Tököl után megmaradt civil kurázsijának egyetlen objektivációja volt. A hatvan fok hatott, Lisszabon leomlott, a Természeti Törvény fennállt. Megállapodtunk, hogy a MONDAIN-t hazaviszi, mert az tényleg vers, s némi elmélyedést igényel. Éjfél elmúlt: elmagyaráztam, hogy az Üllői úton az éjjel is járó 52-es villamossal miként lehet eljutni a „city”-be, s majd holnap tíztől folytatjuk. Hajnali fél ötkor csöngettek: nem is némileg csapzottan Petri az ajtó előtt – fordítva szállt fel a villamosra, majd megmagyarázhatatlan módon a Ferihegyi repülőtéren kötött ki. Most már nem érdemes hazamenni, mondta, majd elaludt. Ébredés után némi fordításfélét negélyeltünk: nem ez volt a legtermékenyebb Voltaire-magyarító napunk. Ám végül elkészült még a MONDAIN is. „Ezt vállalom” – mondta.

*„Sirassa, aki akarja, a szép,
régi időket, Saturnust s Rheát,
az aranykort, Astreus századát,
s az összeülő elvesztett Édenét,
de én áldom a bölcs természetet,
hogy élnem épp e korban engedett
– piszkolja bár a sok gáncsokodó –,
profán kor: nekem kedvemre való.”*

De még nem volt vége a profán kor megpróbáltatásainak. Hátravolt a feketeleves: De Sade LA VÉRITÉ című tömény blaszfémiaja. „Tatári mű”, de Petrit egészen felvillanyozta – ez is vállalható vers lett.

*„Ki ez az impotens és steril tünemény itt,
Akivel a hülyék fejét telebeszélnek?
E rút bálvány, kiről sok gaz pap papol?
Még engem hívogat e szektás juhakol?!
Én megtartom szavam – és esküszöm az égre,
Hogy e delirium s rossz viccek szüleménye,
Ez az undorító és fura szörnyeteg
Szívemre semmilyen hatással nem lehet.
Hogy epikureus lelke, ha el kell menni,
Az istentagadás kebelén lehelem ki,
És az isten neve az ajkamat soha
Másképp nem hagyja el, csak mint blaszfémia.”*

Remélem, nem rontom Gyuri túlvilági esélyeit e több mint negyedszázados eset felidézésével, és Isten, ha van, nem feledi, hogy Heine szerint a mestersége: a megbojtosítás.